

AZBEST V ČESKÉ REPUBLICE

Azbest je prokázaný karcinogen a používání materiálů s azbestem je v ČR od roku 1997 zakázané. Riziko z expozice však pokračuje, např. při demolici nebo rekonstrukci staveb a při likvidaci kontaminovaných předmětů. Práce odborníků ze Státního zdravotního ústavu a 1. lékařské fakulty UK v Praze shrnula retrospektivní data o pracovní expozici azbestu, souvisejících chorobách z povolání a o počtu registrovaných nádorů – mezoteliomů.

Za období 2001–2020 bylo registrováno 13 112 osob s pracovní expozicí azbestu. V letech 1991–2020 se vyskytlo 178 případů azbestózy, 250 případů pleurální hyalinózy, 168 pleurálních nebo peritoneálních mezoteliomů, 90 případů rakoviny plic a jedna rakovina hrtanu. V období 1991–2018 bylo 1 389 mezoteliomů, jen 11 % však bylo označeno za pracovní, přestože je známo, že 90 % těchto nádorů je způsobeno pracovní expozicí. Autoři poznamenávají, že u mezoteliomů existuje latence až 50 let po skončení pracovní expozice a soudí, že skutečný podíl plicních rakovin z pracov-

ního prostředí je vyšší, zejména u kuřáků, kde mnoho lékařů nepředpokládá příčinu v práci.

V závěrech se konstatuje, že data o chorobách z práce se vztahem k azbestu, zejména o karcinomech, jsou hrubě podhodnocená, což je zřejmé z nízkého podílu mezoteliomů diagnostikovaných jako choroby z práce. Protože profesionální expozice azbestu je stále aktuální (rekonstrukce staveb, likvidace a přepracování kontaminovaných hmot), je třeba, aby odborná komunita věnovala problematice potřebnou pozornost, nejen vzhledem k případnému odškodnění poškozených, ale i vzhledem k časně detekci nemocí a dispenzarizaci exponovaných osob.

Urban M, Pelclová D, Urban P, Vít M, Urban P, Fenclová Z. *Asbestos danger in central Europe is not yet over - the situation in the Czech Republic. Cent Eur J Public Health. 2022 Jun;30(2):67-73.*

Jaroslav Kríž